

Брюксел, 24 април 2026 г.
(OR. en)

8263/26

EDUC 113
JEUN 62
EMPL 98
SOC 216
COMPET 481

БЕЛЕЖКА

От:	Председателството
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	Основни умения и европейското пространство за образование: изграждане на мостове за бъдещето – <i>Обмен на мнения</i>

Приложено се изпраща на делегациите бележка с насоки на председателството по горепосочената тема с оглед на обмена на мнения на заседанието на Съвета (Образование, младеж, култура и спорт) на 11 май 2026 г.

**Основни умения и европейското пространство за образование: изграждане на мостове
за бъдещето**

Бележка с насоки от председателството

(Съвет по образование, младеж, култура и спорт)

Светът ни се променя с безпрецедентни темпове. Ускоряването на технологичната трансформация, включително бързото развитие и използването на изкуствения интелект, демографските предизвикателства, геополитическите, здравните и климатичните кризи, както и сложните обществени и икономически предизвикателства създават нови реалности. В контекста на тези промени ЕС е изправен и пред предизвикателство, свързано с конкурентоспособността; нуждите на пазара на труда се променят, което изисква адаптивност, включително способност за преквалификация, повишаване на квалификацията и покриване на променящите се изисквания, свързани с работата.

В този контекст системите за образование и обучение в Европа играят ключова роля за насърчаване на иновациите и стимулиране на европейската конкурентоспособност, справяне с обществените предизвикателства и повишаване на устойчивостта. В същото време от тях все повече се очаква да подкрепят не само достъпа на хората до трудова заетост, но и развитието им като активни, информирани и устойчиви граждани, способни да се ориентират в сложна и бързо променяща се обстановка. За тази цел системите за образование и обучение трябва да продължат да се развиват, за да подготвят хората за бързо променящото се бъдеще с преобразувания в обществото, икономиката и пазара на труда. За постигането на тази цел е необходимо постоянно да се адаптират националните стратегии, да се набелязват мерки на политиката за подобряване на учебните резултати и в крайна сметка да се стимулира успеваемостта в образованието за всички учещи.

В рамките на европейското пространство за образование държавите членки отчитат, че системите за образование и обучение заемат централно място в снабдяването на хората с уменията и компетентностите, необходими им, за да успяват в живота, на пазара на труда и в обществото. Както резолюцията на Съвета относно стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението с оглед на европейското пространство за образование и отвъд него (2021 – 2030 г.), така и значителната работа, извършена до момента в Съвета по подготовката на втория цикъл, открояват постоянната ангажираност с качеството, справедливостта, приобщаването и успеха за всички, както и решимостта за пълно изграждане на европейското пространство за образование до 2030 г.

Въведени са цели за наблюдение на напредъка и набелязване на предизвикателствата; по-специално делът на 15-годишните със слаби резултати по четене, математика и природни науки следва да бъде под 15% до 2030 г., а делът на осмокласниците със слаби резултати по компютърна и информационна грамотност следва да бъде под 15% до същата година.

Данните на равнище ЕС показват, че напредъкът по отношение на целите, договорени през 2021 г., остава неравномерен. Въпреки че в някои области се наблюдават положителни тенденции, продължава да е трудно да се гарантира, че всички учещи придобиват необходимото, за да се справят в един бързо променящ се контекст. Затова е нужен критичен размисъл върху настоящите политически подходи и стратегии, по-специално като се проучи как да се предостави по-ефективна подкрепа на всички учещи. Високите амбиции на политиката трябва да бъдат по-добре съгласувани с ефективното изпълнение, за да се гарантират по-добри резултати. В това отношение координацията и съгласуваността на инициативите на ЕС в областта на образованието и обучението, по-специално тези, свързани с уменията и компетентностите, и последователната подкрепа за националните системи за образование и обучение продължават да бъдат ключова цел.

Неотдавнашните инициативи на ЕС откриха необходимостта да се инвестира в умения и компетентности. Съсредоточаването върху човешкия капитал се счита за ключов фактор за просперитета на ЕС, неговата икономическа устойчивост и уникална социална пазарна икономика. В съобщението на Комисията относно Съюза на уменията се подчертава необходимостта от по-солидни образователни основи и умения за всички, за да се гарантира широк достъп до образование, учене през целия живот и възможности за заетост, както и справяне с преходите и кризите. Планът за действие на Комисията относно основните умения има за цел както да подпомогне държавите членки да подобрят резултатите в области като грамотност, математика, природни науки, цифрови и граждански умения, така и да допринесе за постигането на по-широки цели, свързани с конкурентоспособността, устойчивостта и демократичното участие.

Въпреки че не съществува единно и универсално разбиране на понятието „основни умения“, за целите на този обмен на мнения акцентът се поставя върху фундаменталните умения, които всеки човек следва да придобие като минимална основа за напредък чрез образование и обучение, учене през целия живот, пригодност за заетост и активно участие в обществото. Това разбиране би могло да предполага по-широка и по-цялостна перспектива, обхващаща и трансверсални умения, като критично мислене, комуникация, адаптивност, сътрудничество и гражданска ангажираност, които са от съществено значение не само на всички равнища и видове образование и обучение, но и през целия живот.

В перспектива тези основополагащи умения трябва не само да бъдат укрепвани, но и постоянно да се преформулират в светлината на възникващите реалности, за да се подкрепят ефективно хората да успяват в живота, работата и демократичното общество и да се ориентират в сложността, несигурността и промените. Системите за образование и обучение трябва да предвиждат промените, да адаптират основополагащото учене към новите нужди и да гарантират, че учещите са подготвени както за днешните предизвикателства, така и за възможностите на утрешния ден. Това изисква и интегрирането на перспектива за учене през целия живот на всички равнища и във всички видове образование и обучение, като се гарантира, че възможностите за повишаване на квалификацията и преквалификация са достъпни на всички етапи от живота.

В светлината на изложеното по-горе председателството приканва министрите да отговорят на следните въпроси като част от обмена на мнения по темата. Молим, изказванията да се ограничат до максимум три (3) минути.

1. С оглед на настоящата бързо променяща се обстановка как следва да бъдат адаптирани националните стратегии в областта на образованието и обучението, за да се предоставят на учещите основополагащите умения, от които се нуждаят, за да успеят днес и да се справят с предизвикателствата на утрешния ден? Достатъчно гъвкави и ориентирани към бъдещето ли са нашите системи за образование и обучение, за да изпълняват своята мисия?
2. Как сътрудничеството на равнището на ЕС, по-специално чрез европейското пространство за образование и по целесъобразност във взаимодействие със Съюза на уменията, може най-добре да подпомогне тази трансформация?